

„Svetlo svieti v tme, ale tma Ho nepohltila“ (J 1,5)

Svetlo Pravoslávia

duchovný OBČASNÍK pravoslávnej cirkevnej obce
Banská Bystrica

číslo 29, rok 2011

Drahí bratia a sestry v Christu, pred pár dňami sme oslávili krásny sviatok, Narodenie nášho Spasiteľa Isusa Christa. Keby sa nebol Christos narodil, všetko naše úsilie by bolo zbytočné. *Lebo tak Boh miloval svet, že poslal Svojho Jednorodného Syna, aby nezahynul, ale večný život mal každý, kto uverí v Neho.*

A ako máme odpovedať na Božiu lásku, ktorá sa telesne zjavila v Betleheme? V

evanjeliu sa hovorí o troch mudrcoch, ktorí prišli za Christom z veľkej diaľky. I my sme veľmi vzdialení od Boha, a našou odpoveďou na betlehenskú zjavenie by malo byť to, že sa z tej veľkej diaľky vyberieme ku Christovi. Vykročíme z noci našich životov, z tmy svojich duší k Božiemu svetlu. Koľko z nás je ponorených v tme! Koľkí z nás sa nachádzajú v temnotách! Tak sa teda vydajme na cestu za hviezdou rodiaceho sa nového sveta, za svetlom. **Láska Božia je týmto svetlom.** Z tmy zla sa vypravme za svetlom lásky. Z hriechu vyjdeme za láskou, ktorá všetko odpúšťa a uzdravuje. Z duchovnej zimy našich životov sa ponáhľajme ku láske, ktorá môže zahriať ľudskú dušu a zmeniť celý život človeka. Z prázdnoty našich márností zmietajúcich sa životov

podme k láske, ktorá nasycuje duše všetkými dobrými vecami. Prejdime k láske, pretože kde je láska, tam je radosť a svetlo, tam nie je polarita veľkosti a malosti, ale všetko je veľké, pretože všetko sa môže stať znamením lásky.

Známý veľký ruský starec našej doby, archimandrita Kyrill (Pavlov), vo svojom kázaní na sviatok Narodenia nášho Spasiteľa Isusa Christa nabáda, aby sme odpovedali na zázrak Narodenia Christa tým, že sa oblečíme v lásku, ktorá je súhrnom a plnosťou každej dokonalosti; že prekonáme všetky nezhody, nedôveru, vzájomný hnev a sklamanie či zlobu, zvíťazíme nad zlom tým, že ho budeme odplácať dobrom, a necháme sa premôcť láskou, ktorú nám Boh zjavil v Betleheme.

Christos sa rodí! Oslavujme Ho!

S láskou v Christu Jana

Listy valaamského starca schiigumena Jána

Šesťdesiaty prvý list, 18.2.1952

Nemáte deti, a veľmi si ich želáte, vaše želanie je prirodzené a v poriadku. Ale všelijako býva; niekedy deti sú aj nie pre radosť rodičov, ale pre veľké trápenie. Oddajme sa do Božej vôle, lebo On pozná naše potreby ešte oveľa skôr než o nich začneme prosiť; ak to má byť na úžitok, budete mať deti aj bez medicínskeho zákroku. Takto sa budeme modliť: Pane, Ty poznáš naše potreby skôr než o nich žiadame, požehnaj nám z Tvojej milosti to, čo nám bude na úžitok. Amen!

Šesťdesiaty druhý list, 12.12.1952

Tvoj srdečný list som dostal v pravý čas; z duše Ti ďakujem za Tvoje krásne želanie a náklonnosť k mojej úbohosti.

Teším sa, Tvoja operácia dopadla dobre, nie moja slabá modlitba Ti pomohla, ale tvoja viera v moje modlitby. Je to vidieť aj v evanjeliu; Spasiteľ mnoho raz povedal: „nech sa ti stane podľa tvojej viery“.

Tiež som ležal v nemocnici v meste Joensuu (Fínsko) dva týždne; teraz sa s Božou pomocou cítim dobre.

Veľmi dobre poznám túžbu ženy po dieťati a jej smútok, keď ich nemôže mať. Želám si, aby Pán vyplnil želanie vášho srdca; oddajme sa do Božej vôle a čakajme na jeho milosť.

V čomkoľvek mi núkaš svoju pomoc, všetko mám, nič mi neposielaj. Keď dostaneš tento môj list, napíš mi aký je Tvoj duševný stav, budem trpezlivo čakať na Tvoj list.

Šesťdesiatytretí list, 27.4.1952

Odpovedal som na listy rôznych osôb, teraz prišiel rad na Tvoje listy, teda odpoviem. Je dobré, že najlepšie sa cítiš sama doma, a nikoho veľmi k sebe nepozývaš, ak ľudia niečo hovoria, drž sa len Ty svojho presvedčenia. Tiež je dobre zdržiavať sa ďalej od farských záležitostí, a ak sa ťa predsa len niečo dotkne, a budeš musieť hovoriť, nezabudni, prv sa pomodli, skúsenosti Ti budú iba na prospech. Aj keď je veľmi ťažké znášať starostí je to pre nás predsa len prospešné. Musíme sa pripravovať, a s Božou pomocou trpieť ponižovanie, pokorovanie, ohováranie, opovrhovanie a posmech, keď sa na nich pripravíme, keď prídu, ľahšie ich budeme znášať. Ľudia sú nestáli, dnes chvália, a zajtra hania.

Šesťdesiatyštvrtý list, 26.6.1952

Tvoj balík a list som dostal v pravý čas. Za balíček ti nedakujem, ale vyhreším ťa, sama v biede žiješ a zmyslela si si balíčky posielat', a to ešte schimnikovi, ktorý by mal žiť len o chlebe a vode podľa vzoru svätých Otcov. Prísne Ťa napomínam, nech sa to už viac neopakuje.

Píšeš, že si „lenivá a povrchná“ a žiadaš ma, aby som Ťa pokarhal. Akože Ťa ja môžem karhať, keď sám starý som týmto neduhom poctený, a to oveľa viac než Ty. Ale nebudeme sa strápiť a zúfať, pokoríme sa a začneme, hoci až o jedenástej hodine, ale Pán je veľmi milostivý, a odmení nás tak, ako keby sme pracovali od samotného rána. Sláva Pane, Tvojmu svätému milosrdenstvu!

Pán dáva modlitbu modliacemu sa; vedz, že modlitba si vyžaduje zápas až po hrob; buď spokojná s modlitbou akú máš, nesnaž sa o dojatie a slzy, a keď prídu, zastav sa a zotrvaj pokiaľ samy neodídu. Modlitba či pamätanie na Boha sú si

rovnocenné; môžeš chodiť, či čokoľvek robiť a myslieť pri tom na Boha, aj toto je modlitba.

Snaž sa nikoho neodsudzovať, a aby si sa na nikoho nehnevávala, ináč tvoja modlitba nebude mať zmysel. Nech Ťa poučí Pán.

Šesťdesiatypiaty list, 17.9.1952

Potešilo ma, že si začala čítať duchovné knihy, sama skúsenosťou pocítiš duchovný úžitok pri takomto čítaní, je správny čas, pokračuj v zaoberaní sa duchovným životom.

Povedz jej, že nech sa modlí za rodičov svojho muža a v chráme nech dá na službu na večné odpočinutie ich duší. Hoci si to srdce neželá, nech sa len k tomu odhodlá, ináč Boh neprijme jej modlitbu za spásu jej duše. Pán nám prikázal milovať aj svojich nepriateľov (Mt 5, 44; Lk 6, 27-35). Aj samotný Pán sa modlil za tých, ktorí Ho ukrižovali: „Otče, odpusť im, lebo nevedia čo činia“ (Lk 23, 24). Svätý arcidiakon Štefan, keď ho kameňovali, modlil sa: „Pane, nepočítaj im tento hriech!“, povediac to zomrel.

Pán vo Svätom Písme častokrát hovorí o odpustení krívd. A Ty pre svoje hriechy, a možno aj pre svoju hrdosť, nechceš spomínať tých, čo ti ukrivdili. Vedz, že súd bude pri druhom príchode, podľa evanjelia, dokiaľ sa nebo a zem nepominú, nepominie sa ani jediné písmenko, ani jediná čiaračka zo zákona (Mt 5, 18). Aké je to strašné neplniť evanjeliové prikázania! Modli sa, aby Pán obmäkčil tvoje srdce, aby si zabudla na krivdy, a mohla sa modliť za rodičov tvojho muža. Možnože sa Ti tieto moje riadky zdajú byť dost' prísne, ale ináč Ti nemôžem napísať.

Ctihodný Varsanofil Veľký povedal: „Matka Sára povedala: ak sa budem chcieť zapáčiť všetkým ľuďom, budem sa musieť kajať v dverách ich“.

O moju chorobu sa nestaraj, bude to chybou z Tvojej strany. Či o mnoho sa predlží môj život v tomto údolí náreku, neviem. Aj keď sa mi už ťažšie slúži, prijímam v oltári, stále chodím na bohoslužby, k spoločnému stolu (trapéze) aj na prechádzky.

Chorôb sa neslobodno báť, pretože Pán z neba zišiel pre chorých. Človek, ak si uvedomí svoj hriech a kajať sa, Pán, vo svojej blahosti zabudne na jeho chorobu a hriech. Viac než čohokoľvek je potrebné sa báť diabolskej hrdosti, pýchy, nenávisťi a odsudzovania, ale choroby pokorujú našu domnelú zbožnosť. Nečuduj sa, že dobrí ľudia, blízki chrámu, hlboko

veriaci, všetci z nejakej príčiny aj nadávajú. Títo ľudia sú povrchní, nemajú poňatia o jedinom na potrebu, preto ich vonkajšia zbožnosť ani nezaujíma. A za X. je potrebné sa modliť, a spolucítiť s jej ťažkým krížom.

Raz mi jeden mních povedal: „Už ma nebaví žiť, želim si už zomrieť, aby som prešiel do nebytia“. Ja som mlčal, viem, že by neprijal moje rady. Lebo všetci mnísi sú sčítaní, a kto ako chápe bohoslovie a svätootcovské učenie, či správne, alebo nesprávne, vždy sa drží svojho presvedčenia. Takýto ľudia rady iných neprijmú, ale sami majú vôľu učiť iných. Ach! Ako správne podotkol abba Dorotej: „všetci sú nedbalí a nedodržiavajú ani jedno prikázanie, ale po blížnom vyžadujú, aby ich plnil“. Koľko takýchto príkladom vidím v priebehu jedného dňa. Samozrejme, že neobraciam pozornosť na nich, pretože je to iba nejaký obyčajný jav. Ak sa budeme pozorovať (skúmať), vo svojom srdci jednoducho uvidíme chaos, ale podobné javy sa v srdci nezachytia.

Šesťdesiatyšiasty list, 4.12.1952

Božie cesty sú pre nás hriešnych nepochopiteľné, žiaden um ich nedokáže pochopiť, a preto sa nebudeme domáhať toho vedieť, aký komu kríž Pán dal niest'. A preto keď nás urazí a potupí, nebudeme sa zarmucovať a odsudzovať ju, ale budeme sa modliť, aby jej Pán pomohol a zbavil ju jej bied a starostí.

Vedz, že urážky a potupa, hoci je ich ťažké zniesť, sú veľmi prospešné a pre nás spásonosné; ak sa budeš vnímavo sledovať – skúsenosťami na to prídeš. Len sa boj chvály, lebo tá vychováva pýchu a namyslenosť: beda, ak bude chvála nad skutkami.

Úbohý X. Znovu sa opil. Odovzdaj im môj pozdrav, nech nezúfajú, Pán im pomôže polepšiť sa.

Na vás všetkých privolávam Božie požehnanie.

Šesťdesiatysiedmy list, 12.12.1952

Christos medzi nami!

...Píšeš mi o svojich chorobách, že ich na Teba zoslal Boh pre Tvoje hriechy. Nie, nie takto by si mala rozmýšľať. Božie cesty sú pre nás nepochopiteľné, a náš ohraničený um ich nedokáže pochopiť; komu, aké choroby a ťažkosti sa Bohom dávajú nám hriešnym, jednak vedz, že v tomto údolí náreku, v tomto živote, sa im nevyhneme.

Nech Ťa poučí Pán! Boha si nepredstavuj, ako prísneho sudcu a Toho, Ktorý kára. On je veľmi milostivý, prijal naše ľudské telo a trpel, ako človek, nie kvôli svätým, ale kvôli hriešnikom, ktorí sú podobní nám. Nezúfaj, pretože niet hriechu

prevyšujúceho Božie milosrdenstvo, zúfalstvo nám vždy prináša diabol, a toho neslobodno počúvať. Snaž sa, podľa svojich možností, plniť prikázania Pána, nikoho v ničom neodsudzuj a nebudeš odsúdená; ak sa budeš pozorovať, samozrejme, objavia sa hriechy, ktoré Ti nedovolia odsudzovať iných. A tiež: „čo nechceš, aby robili tebe, nerob ani ty druhým“, a tak aj ďalšie evanjeliové prikázania.

Píšeš tiež, že kedysi dávnejšie si sa modlila lepšie, a že teraz nepočuješ Pána klopať na Tvoje srdce. Nie tak rozmyšľaj! Predtým tvoja modlitba bola rojčivá (zasnená) a myslela si si o sebe niečo také, ale teraz si trochu začala chápať, a uvidela si sa, aká si slabá. Človek, čím viac sa k Bohu približuje, tým viac sa vidí hriešnym. **Svätý Peter Damaský píše: „Ak človek v sebe uvidí hriechov ako piesku v mori, začne sa uzdravovať jeho duša“.** Toto je stupeň svätých, sú skúsení v duchovnom živote; ale ľudia sa vo všetkom vidia spravodliví.

Samozrejme, že lepšie by sa bolo o duchovnom živote pohovárať osobne, lebo v liste je veľmi ťažké písať o podrobnostiach v duchovnom živote.

Ďakuj Bohu zato, že vo svojej blahosti Ťa zbavil nenávisti k rodičom tvojho manžela. Napreduj a snaž sa na nikoho nehnevať, lebo od blízkeho závisí život a smrť.

Apoštol Pavol menujúc stupne svätých jedných prirovnáva k slnku, ďalších k mesiacu, iných zase hviezdám, a aj hviezdy sú medzi sebou rozdielne, keby sme obaja boli hoci iba tou najmenšou hviezdíčkou v tom nebi. A predsa ak sa niečo pre ľudské choroby (hriechy) stane, nezúfajme, pokorme sa, uvedomme si svoju chorobu a kajajme sa; pre človeka je typické padať, ale pre diabla nekajať sa.

Bud' k nám milostivý, Pane, lebo nádejame sa na Teba, amen!

Šesťdesiatyôsmi list, 23.12.1952

...Ctihodný Mojžiš Skýtsky hovoril, ku mne prichádzajúcich pre radu som jedných utešoval, a odchádzali odo mňa duševne uspokojení, ale iným som na moju hanbu nič užitočného nedokázal povedať, a preto odchádzali neuspokojení. Vidíš aj svätí nie vždy dokázali povedať niečo osožné a potešujúce. A ja som kto, či môžem utešovať v starostiach? Ak niekto našiel útechu v mojich radách, stalo sa tak na základe viery prosiaceho. Kňaz – mních Barnabáš z Trojickej lavry, prezieravý starec, akémusi kupcovi poradil veľkú vec, ktorá sa ale neosvedčila a stala sa trápnosťou. Na Valaame, kňaz – mních Alexej, ktorého si veľmi vážil otec Efrém, akejsi igumenii čosi poradil, ale potom sa spamätal a celú noc sa potom zvíjal ako vreteno.

Hľa, tým, čo sa obracajú ku mne, poviem svoju mienku, ale potom hovorím: „Nakoniec posúď sám či sama“. Správne rady môžu dávať iba svätí ľudia, ako ctihodný Serafim Sarovský či Sergej Radonežský. Ako potom ja môžem správne radiť, čo sám napredujem tackajúc sa.

Šesťdesiatydeviaty list, 30.1.1953

Stále píšeš o svojich starostiach a o svojom vnútornom rozvrate. Vedz, že ináč to ani nemôže byť v tomto dočasnom živote, a nezisťuj od koho či cez koho prichádzajú, pretože bez Božieho dopustenia nebývajú, ani vlas na hlave nezhyne, a preto je Božia ochrana nad človekom ešte väčšia. Je povedané: „v utrpení svojom zachraňujte duše svoje“. Už skôr som ti napísal o jednom prostriedku na starosti: modlitbe a trpezlivosti.

V čase ťažkosti očakávaj pokoj, a v čase pokoja očakávaj ťažkosti. V tomto dočasnom živote sa pokoj strieda s ťažkosťami. Ani svätí ľudia neboli oslobodení od ťažkostí. A ty chceš nájsť akúsi novú cestu, aby si obišla ťažkosti, tak toto nemôže byť. Tebe hrubo nadávali alebo Ťa bili po tvári? Spomeň si na utrpenie Bohočloveka: fackovanie, bitie palicou po hlave, plúvanie do tváre a rôzne posmešky, toto všetko pretrpel kvôli našej spásu. A my, pre svoju spásu, nechceme zničiť ani tie najmenšie ľudské nepríjemnosti.

Píšem a červenám sa, druhých učím, a sám som vinný, ale nezúfam, dúfam v Božiu milosť, že svojou milosťou ma nedbalého zachráni.

Odpusť za to, že tento list je tak krátky. S láskou v Christu.

Sedemdesiaty list, 27.2.1953

List chorej.

Zástankyňa horlivá, matka Pána najvyššieho...

...Píšeš, že si nedôstojná mojej náklonnosti. Nie je to ani súd Boží ani ľudský, ale pred Bohom som možnože ja nedôstojný Tvojej náklonnosti ku mne hriešnemu.

Z Božej milosti tvoja operácia dopadla dobre. Cítiš sa teraz hrozne, čo robiť? Nezostáva ti nič iné, iba sa oddať do Božej vôle.

Takto sa budeme modliť: „Ty, Pane, Ktorý poznáš naše srdcia a naše ľudské choroby, starosti a potreby, skôr než o nich žiadame, veríme, že ani vlas na hlave sa nám neskriví bez Tvojej vôle. Preukáž nám svoju priazeň prežiť náš život podľa Tvojej vôle, lebo my hriešni nevieme, čo je pre nás prospešné“.

Mňa bolia obe moje nohy. Mala by si vidieť, ako ráno vstávam, ako dieťa, čo sa akurát učí chodiť, potom poskáčem a začnem chodiť. Služiť už nemôžem, ale

prijíamam v oltári. Pokiaľ som čulý, chodím na všetky bohoslužby, a stále viac už sediac počúvam slúženie a modlím sa. Svätí Otcovia povedali, keď pri modlitbe sedíš, ale modlíš sa vnímavo, Pán prijíma Tvoju modlitbu, a keď sa modlíš v stoj, ale nesústredené, Pán neprijme takúto modlitbu. **Lebo vnímanie (pozornosť) je dušou modlitby.**

Možnože nás v lete navštíviš, porozprávame sa potom o jedinom na potrebu, ale ak umriem, navštív môj hrob, a pomodli sa za večný pokoj mojej hriešnej duše.

Privolávam na vás Božie požehnanie, nech vás ochraňuje Pán a Nebeská Kráľovná.

pokračovanie nabadúce

preložil: pplk. Prot. Mgr. Marek Ignacik, PhD

Svedomie

Svedomie je cit ľudského ducha, ktorý je jemný, svetlý, rozlišujúci dobro od zla. Tento cit rozlišuje dobro od zla oveľa jasnejšie, zreteľnejšie než samotný um. Je oveľa ťažšie oklamať svedomie ako um. S oklamaným umom, ktorý je podporovaný a posilňovaný hriešnou vôľou, musí veľmi dlho zápasit' práve svedomie. Svedomie je prirodzený zákon.

Svedomie priviedlo človeka k zostaveniu a napísaniu zákonov. Padlé ľudstvo si postupne osvojovalo nesprávny obraz myšlienok o Bohu, o dobre a zle. L'živý a l'živý um oznámil svoju nesprávnosť svedomiu a preto sa zákon v písme stal nevyhnutnosťou pre vedenie k pravdivému poznaniu Boha a k bohumilej činnosti.

Christove učenie, zapečatené svätým krstom, lieči svedomie zo zla, ktorým ho nakazil hriech (Žid 10, 22). Nám navrátené správne pôsobenie svedomia je podporované a vyzdvihované nasledovaním Christovho učenia. Zdravý stav a správne pôsobenie svedomia je možné iba v lone Pravoslávnej cirkvi, pretože hocaká prijatá nesprávna myšlienka má vplyv na svedomie a odkláňa ho od správneho konania.

Každý ľubovoľný a uvedomelý hriech zatemňuje, otupuje, udúša a uspáva svedomie. Hocaký hriech, ktorý nie je očistený pokáním, na svedomí zanecháva škodlivý priam zhubný zážitok. Ustavičný a uvedomelý hriešny život ako by ho umŕtvoval. Ale umŕtviť svedomie nie je možné. Ono totiž bude človeka sprevádzať až do posledného Christovho Súdu, kde

usvedčí každého, kto ho nepočúval. Podľa výkladu svätých Otcov je svedomie súperom človeka, ktorý je spomínaný vo Svätom Písme (Mt 5, 25). Presne, ono je naším súperom! Pretože sa mu protiví každé naše nezákonné konanie.

Ži v mieri s týmto svojím súperom na ceste k nebu počas svojho pozemského života, aby ťa nezradil v čase, keď sa bude riešiť tvoj budúci život vo večnosti. Vo Svätom Písme je napísané: „*Pravdivý svedok zachraňuje život*“ (Pr 14, 25). Pravdivým svedkom je naše bezúhonné a neskazené svedomie. Svedomie zachraňuje dušu, ktorá vníma jeho rady, pred hriechmi až do času smrti a pred večnými mukami po smrti. Tak, ako ostrie noža sa brúsi kameňom, tak aj svedomie sa brúsi Christom, lebo sa vzdeláva učením a vybrusuje evanjelióvymi prikázaniami. Evanjelium vzdelané a vybrúsené svedomie podrobne a jasne ukazuje človeku jeho aj tie najmenšie hriechy.

Nebud' násilný k svojmu súperovi – svedomiu! Ináč stratíš duchovnú slobodu. Hriech ťa zviaže a uväzní. Boží prorok narieka nad ľuďmi, ktorí deptajú svedomie, zradiac tak sami seba: „*Efrajim trpí útlak, právo je pošliapané, lebo sa mu páčilo chodiť za márnosťou*“ (Oz 5, 11).

Ostrie svedomia je veľmi krehké a preto je ho potrebné chrániť a nič len zase chrániť. Chránime ho vtedy, keď plníme všetky jeho požiadavky. Porušenie akejkoľvek požiadavky svedomia z dôvodu stiahnutia do hriechu sa omýva slzami pokánia. O žiadnom hriechu aj o tom najmenšom si nemyslíme, že je bezvýznamný. Každý hriech je porušením Božieho zákona, je odporom voči Božej vôli, je pošliapaním svedomia. Z maličkostí a bezvýznamných hriechov postupne prechádzame k veľkým hriešnym pádom.

Čo to znamená? Je to veľký hriech? Čo je to za hriech? Toto nie je hriech! Tak rozmýšľa človek, ktorý je nedbanlivý k svojej spáse, keď sa chystá ochutnať s Božím zákonom zakázaného pokrmu. Človek na základe takéhoto neodôvodneného úsudku neprestajne pošliapava svedomie. Jeho ostrie sa otupuje, jeho svetlo vyhasína, v duši sa začína rozprestierať mrákota a chlad nedbalosti a necitlivosti.

Necitlivosť sa nakoniec stáva obvyklým stavom duše. Duša tou necitlivosťou často býva uspokojená. Často ju považuje za pokoj svojho svedomia, za svoj normálny stav, ktorý by mal byť prijateľný pre samotného Boha. No tá necitlivosť v podstate spôsobuje stratu vnímania svojej hriešnosti, stratu vnímania blahodátneho, duchovného života, ona spôsobuje uspanie a slepotu svedomia.

V takomto stave strašne chmúrnej necitlivosti všetky hriechy slobodne a voľne vchádzajú do duše a vytvárajú si v nej svoj brloh. Hriechy, ktoré v takej duši začínajú kostnatieť sa menia na tak silné návyky, ako samotná príroda ba niekedy ešte silnejšie. Hriešne návyky nazývame vášňami. Človek si to ani nevšimne, ako sa nenápadným spôsobom z každej strany okovaný hriechom stáva jeho zajatcom a otrokom.

Kto neustále pohŕda napomínaním svojho svedomia a dopustil, aby padol do otroctva hriechu, ten môže roztrhnúť reťaze toho otroctva a zvíťaziť nad vášňami, ktoré prijal za svoje prirodzené vlastnosti, iba s obrovskými ťažkosťami a za podpory osobitej Božej pomoci. Najmilovanejší bratia a sestry! S všemožnou pozornosťou a poctivosťou ochraňujte svoje svedomie. Chráňte si svoje svedomie kvôli vzťahu s Bohom. Plňte všetky Božie prikázania, ako všetkým vidiace, tak aj nevidiace, ktoré ale sú videné a vnímané iba Bohom a vaším svedomím.

Chráňte si svoje svedomie aj kvôli vzťahu k blíznym. Neznepokojujte sa iba vhodnosťou vášho správania k blíznym, ale vyžadujte od seba, aby vaše svedomie bolo uspokojené tým správaním. Svedomie bude pokojné nie len vtedy, keď vaše skutky, ale aj vaše srdce bude vo vzťahu k blíznym postavené na základoch a duchu evanjeliových prikázaní. Chráňte si svoje svedomie aj vo vzťahu k veciam. Vzďaľujte sa prebytku, rozkoši, lajdáckosti. Pamätajte, že všetky veci, ktoré používate, sú Božím stvorením, Božím darom pre človeka. Chráňte si svoje svedomie aj vo vzťahu k sebe samým. Nezabúdajte, že ste Božím obrazom a podobou, že ste povinní ten obraz predviesť v čistote a svätosti pred samotného Boha.

Beda, beda, ak Pán nespozná Svoj obraz, nenájde v ňom žiadnu zhodu so Sebou! Vtedy povie hrozné slová: „*neznám vás*“ (Mt 25, 12). Nepotrebný obraz bude uvrhnutý do nezhasínajúceho plameňa pekla. Ale nekonečná radosť objíme tú dušu, v ktorej Pán nájde zhodu so Sebou, uvidiac v nej tú krásu, ktorú si pre Svoju nekonečnú blahosť osvojil pri stvorení, obnovil pri vykúpení, ktorú prikázal zachovávať v čistej neporušenosti vzdialenú od každého hriechu plnením všetkých evanjeliových prikázaní.

Neumíkajúcim a neoblúbeným ochrancom a pripomínateľom takéhoto oddaľovania a chránenia duše je naše SVEDOMIE. Amen.

svätiteľ Ignatij Brjančaninov

Kázeň o boháčovi a chudobnom Lazárovi

Drahí bratia a sestry v Christu,

asi každý z nás zostáva v určitých rozpakoch, keď stretáva na ulici človeka, ktorý žobre. Dilema dať niečo, alebo nedať má vždy svoje argumenty pre a proti. „Nič nerobi“, „keby chcel, robotu si nájde“, „aj tak to len prepije“ sú len niektoré z dôvodov „proti“. „Je to chudák“, „možno za to nemôže“, „je to predsa len človek“ a pod. môžu byť zas inšpirácie, ktoré vedú k zľutovaniu a aspoň

malému príspevku dotyčnému. Asi to všemohúci Boh tak zaujímavo zariadil, aby si človek vedel „zdôvodniť“ jedno i druhé, aby sa vedel slobodne rozhodnúť pre „dobro“. Čo je naozaj dobré?

Určitý lúč svetla nám do tejto otázky vrhá podobenstvo z evanjelia – o boháčovi, Lazárovi a Abrahámovi. To sú traja aktéri podobenstva. Abrahám ako ten tretí ponúka Boží pohľad na skutočnosť.

To, čo nám v tomto podobenstve udiera od prvého momentu do očí, je výrazný kontrast. „Bol istý bohatý človek. Obliekal sa do purpuru a kmentu a deň čo deň prepychovo hodoval. Pri jeho bráne líhal akýsi žobrák, menom Lazár, plný vredov“ (Lk 16,19-20). Predovšetkým sa ten kontrast javí v bohatstve, zobrazenom prebytkom jedál a vzácných šiat na jednej strane, a chudobe až žalostnej biede, spočívajúcej v nedostatku potravy, a navyše znásobenej ťažkou chorobou. Žiaľ, sú to charakteristiky, ktoré bijú do očí i dnes. No zarážajúce je to, že pritom jediné, čo týchto dvoch oddeľovalo, boli dvere. Žobrák líhal pri boháčovej bráne – ktorá však zostávala zatvorená. Nuž, práve to je bolestným dôsledkom prepychu: uzatvára sa do vlastného sveta, do lakomstva. Boháč nevidel (či nechcel vidieť) nič a nikoho okrem seba. Pritom stačilo aspoň poodchýliť dvere a podeliť sa, naplniť vystretú ruku žobráka. Lenže boháč bol presvedčený, že to nepotrebuje. Majetok vytvoril okolo neho nedobytný múr vlastnej sebestačnosti... Kontrast pokračuje aj v dialogickej časti podobenstva, keď jediným, kto z týchto dvoch (boháča a chudáka) hovorí, je ten prvý. Boháč v rozhovore s Abrahámom nájde, dožaduje sa vlastnej pravdy – nie je ochotný uznať si vlastnú chybu, a tým zostáva stále uzavretý pre možnosť spásy. A ešte jedna skutočnosť – meno. Boháč je bez mena; spomína sa len vo vzťahu k majetku ako „bohatý človek“ (zrejme jediný, na čom staval v živote). Je to veľavravné, pretože byť bez mena vo východnej kultúre znamená nebyť „ničím“. Naopak, žobrák, ktorý ináč nemá nič, meno má: Lazár. Jeho meno v hebrejčine značí „Boh prichádza na pomoc“.

Tu sa možno zháčime. Ako to, že „Boh pomáha“, keď ho po celý život ponechal v biede a chorobe? „Keď žobrák umrel, anjeli ho zanesli do Abrahámovho lona...“ (16,22). Jedno uskutočnenie jeho mena vidno v jeho stave po smrti. Ako ten, ktorý bol otvorený pre Boha, sa teší v jeho prítomnosti z večnej radosti [výraz „v lone Abraháma“ hovorí o definitívnej účasti na spoločenstve Božieho ľudu v Božej prítomnosti]. Rozprávky a mnohé filmy končia smrťou: „...a žili šťastne až kým nepomreli“. Podobenstvo z evanjelia však smrťou nekončí. Práve prechod na druhú stranu zjavuje skutočný

význam pozemských vecí.

Kým Lazár po smrti dostáva účasť na živote v plnosti, boháč, ktorý žil len pre majetok, prežíva strašné utrpenie [naznačuje to obraz plameňa]. Situácia sa obrátila úplne naruby. Je to boháč, ktorý teraz prosí, aby mu Lazár pomohol. Lenže po smrti je už vzdialenosť neprekonateľná: „...a okrem toho je medzi nami a vami veľká priepasť, takže nik – čo ako by chcel – nemôže prejsť odtiaľto k vám ani odtiaľ prekročiť k nám“ (16,26) zaznieva v slovách Abraháma, s ktorým vedie boháč dialóg. Lazár mu mohol pomôcť, kým žil na zemi – vtedy však o jeho pomoc nestál. Tu teda odokrývame druhý význam Lazárovho mena: Boh prichádza v chudobných, aby bohatým pomohol nájsť cestu spásy. Boh pomáha tak, že umožňuje pomôcť. Šanca je dovtedy, kým chudobný žije na zemi [v podobenstve najprv umiera žobrák, až potom boháč – čo je upozornením; so smrťou chudobného zaniká jediný nástroj spásy pre bohatých]. Pre bohatého, ponoreného do utrpenia, spása nespočíva v kvapke vody, ktorú by mu Lazár dal na ovlaženie jazyka. Spása preň spočíva v otvorení svojich dvier pre chudobného. Len tak možno prekonať priepasť. Urobiť z bariéry majetku cestu k biednemu.

Príbeh hovorí, že to bohatstvo nakoniec nemusí spočívať len v materiálnych dobrách. Majetok – to sú i schopnosti a dary. Všetko to, čo človek má, dostáva v živote ako „stavebný materiál“. Svojimi postojmi a konaním z neho môže stavať múr, ktorý izoluje, alebo cestu či most, ktoré s inými spájajú. Dielo bude zavŕšené vo chvíli našej smrti, a zostane na večnosť: múr oddelenia pre večné odlúčenie od Boha, alebo most zjednotenia v Božej radosti.

Preto uvažujme už dnes nad vlastným bohatstvom, ktoré pre nás môže byť hrozbou uzatvoriť sa do seba [do vlastnej dokonalosti]. Uvažujme i nad biednymi na našej životnej ceste, v ktorých nám Boh ponúka pomoc [môžu to byť členovia našej vlastnej rodiny, kolegovia na pracovisku, priatelia, susedia a pod.]. Lebo tá posledná chvíľa môže prísť nečakane. Využime čas, ktorý nám Boh dáva... Amen!

Napísali ste nám...

PROTI PRÚDU SUČASNÉHO SVETA

(Evanjelium podľa Lukáša 8/26; 8/39)

Problém dnešného - na hlavu postaveného - sveta je v tom, že presne ako v príbehu z Evanjelia spred 2000 rokov

o mužovi -z kraja Gerazénov, ktorý bol posadnutý démonmi, oddávna sa neobliekal, ani nebýval v dome, ale žil v hroboch- sa ľudia báli toho, čo je prirodzené (uzdravený muž bol oblečený a pri zdravom rozume!), ale s úplnou samozrejmosťou predtým každodenne prijímali to, keď bol posadnutý démonom, ktorý ho úplne ovládal... Čiže ľudia si postupom času ZVYKLI na NEPRIRODZENÉ veci (posadnutý muž), no dostali strach, keď Syn Boží uzdravil posadnutého človeka!

Tak to funguje aj dnes, nič sa od tej doby nezmenilo. Satanisti, ilumináti, slobodomurári ovládajú zdroje Zeme a celú ekonomiku sveta, masovokomunikačné prostriedky, filmový a hudobný priemysel, politikov, armády, vojny, umelo vyvolané

zmeny počasia... Ľudia si zvykli prijímať to AKO NORMÁLNE, aj keď je to úplne nenormálne ba až choré. Jeden múdry walesky archimandrita povedal na kázni na toto Evanjelium veľmi pravdivú vec: cirkvi sú takmer prázdne aj preto, lebo pre ľudí robia veľmi málo (až na výnimky) a akceptovali stav, v akom sa svet nachádza. Idú s prúdom...

Viem si živo predstaviť, keby Isus Christos Syn Boží prišiel v tomto čase na Zem. Okamžité súdne procesy a následne iste väzenie je isté! Výroky politikov o potrebe akceptovania chorého stavu ľudstva pre zachovanie MIERU (aké to obľúbené slovo!) tiež! Televízne talkshow, kde by sa z Neho vysmievali ako zo psychicky narušeného spiatočníka brzdiaceho ľudstvo v pokroku (ďalšie veľmi obľúbene slovo!) by boli na dennom programe. Prípadné zázraky by boli buď zamlčané, alebo úplne prekrútené...

Myslíte si, že preháňam? Nespočetné súdne procesy proti kresťanom v USA, "humanitárne bombardovanie" Srbska, nemožnosť nosiť náprsný krížik pre letušku British Airways po prehranom súdnom procese, strhávanie krížov zo škôl v Taliansku, vraždy kresťanov v Sudáne sfanatizovanými moslimami, vysväcovanie žien na "kňazky" či "biskupky", homosexuálni "biskupi", vyše 6000 väčších siekt na svete... To je len vrchol ľadovca. A bude horšie... Nastáva doba, keď sa musí každý za seba rozhodnúť, či ide v prúde so súčasným ľudstvom do pekelnej priepasti, alebo pôjde PROTI PRÚDU a bude mať problémy všade okolo seba.

Ako hovoril pred krstom múdry český kňaz jednému katechétovi: "Pamätaj si, že vo väčšine nebýva pravda. Tam, kde sa objavuje väčšinový názor, tam je skrytý diabol. A pamätaj, že v období Dávidovom bol Dávid prakticky sám, ktorý veril v Boha, preto

sa nenechaj zlomiť, keď ťa väčšinový svetský svet láme, aby si prijal ich väčšinový názor a podrobil sa...".

Svätý starec Porfýrios hovoril: "Beda tomu, kto nezažíva pokušenie! Beda tomu, koho netrápia choroby! Beda tomu, kto nie je prenasledovaný týmto svetom pre svoju vieru..."

Ing. Branislav Šomodík

POUČENIA STARCA SERAFÍMA

O poslušnosti

V čase, keď bol ctihodný Serafím poslušníkom, vyznačoval sa úplným a pokorným plnením poslušnosti. Všetko konal usilovne a podľa možnosti čo najlepšie. Konkrétne toto sa vyžaduje aj od nových poslušníkov, aby sa hneď od začiatku priúčali potlačovať svoju svetskú hrdoť – koreň všetkých nasledujúcich vášní a základnú chorobu padlej duše.

Preto ctihodný Serafím aj Divijejským mníškam ako prvé zdôrazňoval a za hlavné považoval plnenie poslušnosti. „Vždy pamätaj – spomína na jeho odkaz Xénia Vasilijevna Putkova neskôr mníška Kapitolina – **poslušnosť je nad všetkým, je viac ako pôst a modlitba!** A je potrebné nielenže ju neodmietajú, ale behom ju ísť vyplniť! Je potrebné znášať všetky ťažkosti od spolubratov a nerozpakovať sa, nereptať. Mníchom je iba ten, kto to znáša, lebo mních je niekedy akoby nohou všetkými odbitý a okopaný“.

„Niet škodlivejšieho hriechu ako reptanie, odsudzovanie alebo neposlušnosť predstavenej (igumenii). Taký človek (duchovne) zahynie“.

Aj duchovníkovi monastiera otcovi Vasil'ovi Sadovskému ctihodný Serafím vždy hovoril: „Poslušnosť, otče, je viac ako pôst a modlitba. Zapamätaj si to a vždy im to pripomínaj. Aj ja to vždy pripomínam“.

„Potom mi starec objasňoval – zapísal si otec Vasil’ – aký je veľký, hrozný a ťažký pre mnícha hriech neposlušnosti predstavenému (igumenovi) a ešte viac jeho hanobenie, lebo prvým pravidlom poslušníka – a na tom sa zakladá celé mníšstvo – je poslušnosť a úplne odňatie svojej vôle. Následkom ich neplnenia vznikol aj prvotný hriech starého Adama. Všetko zahubil. A iba cez človeka, nového Adama, Spasiteľa a Pána nášho Isusa Christa je zachránený celý svet, lebo poslušný bol až do smrti! Preto aj dnes nemôže byť horšieho hriechu! Tak postupujúci určite zahynie...“.

Pane, zmiluj sa nad nami svojvoľnými!

O podvihoch

Čo sa týka podvihov, na počiatku svojho mníšstva hoci sa držal v neustálej a strohej zdržanlivosti nevychádzal z rámca. Nerobil nič menej ani nič viac, ako bolo potrebné. Neskôr aj iných tak učil v duchu svätotočcovských poučení: „Robiť viac podvihov, ako je pre nás osožné, nie je potrebné. **Dôležité je starať sa o to, aby náš priateľ – naše telo – bolo verné a spôsobilé konať cnosti. Je potrebné ísť strednou cestou“.**

O pôste

Tak podobne a striedmo sa starec držal aj v jedení. „Vziať na seba strohé pravidlo zdržanlivosti vo všetkom, či vzdať sa všetkého, čo môže slúžiť ako úľava v čase choroby, nedokáže zvládnuť každý... Inými slovami... keď je oslabené a nemohúce telo, je oslabená a nemohúca aj duša“. Detailne: „V piatky a stredu a zvlášť v štyroch pôstoch – hovoril – jedz jedenkrát za deň a anjel Pána sa k tebe pripojí“. Pre ostatné dni radil takéto pravidlo: „Do obeda sa najedz poriadne, večere sa zdrž“. Aj Divijevským sestrám dával zhovievavé poučenie, aby jedli, netrapiac sa kedy a koľko stačí, hoci by aj v noci, len nech budú poslušné. Napokon, bol presvedčený, že ženy pre svoju slabosť sú vo všeobecnosti menej spôsobilé na drsný podvih zdržanlivosti. Okrem toho nechcel naložiť zbytočnú ťažobu hriechu na hocijakú dušu v prípade nesplnenia strohého pôstu alebo iných strohých sľubov: „Ak niekto môže, ten nech tak plní“. **„Telo vyčerpané podvihmi či chorobami musí byť posilnené umierneným spánkom, jedlom a pitím, nepozerajúc dokonca ani na dobu (dňa). Isus**

Christos po vzkriesení Jairovej dcéry rozkázal, aby jej dali jesť (Lk 8, 55)“.

O duševnom pokoji

Ale zato ctihodný neustále radil všemožne uchovávať „duševný pokoj“, ktorý osobitne hľadal v samom sebe: „Všetkými silami je potrebné starať sa, aby sme si zachovali duševný pokoj a nerozčuľovali sa nad urážkami iných“; „Nič lepšie ako pokoj v Christovi nenájdete“; Svätí otcovia boli vybavení pokojom a preto osvietení Božou blahodaťou (milosťou) žili dlho“; **„Dosiahni pokoj – hovorí – a tisíce ľudí okolo teba bude zachránených“.** **„Keď človek dosiahne pokojnú náladu, vtedy môže zo seba aj na ostatných vydávať svetlo osvietenia umu“;** „Tento pokoj ako neoceniteľný

poklad zanechal Pán Isus Christos svojim učeníkom pred svojou smrťou“ (Jn 14, 27).

Hovorí o ňom aj apoštol: *„A pokoj Boží, ktorý prevyšuje každý rozum, bude hájiť vaše srdcia a vaše mysle v Isusovi Christovi“* (Fil 4, 7). Preto vždy radil „svoj um ponárať do svojho vnútra, do svojho srdca, vtedy ho Božia blahodať osvecuje a on prebýva v pokoji“. Potom je potrebné naučiť sa „znášať urážky iných s nevšímavosťou... ako by sa tie urážky netykali nás, ale iných. Takéto cvičenie môže priniesť ľudskému srdcu pokoj a ono sa stane príbytkom samotného Boha“.

„Ak je nemožné aby ste sa nerozčúlili, tak sa aspoň snažte udržať svoj jazyk a nereagujte podľa žalmu: „som pohnutý, ani hovoriť nemôžem“ (Ž 77, 5).

„Pre zachovanie duševného pokoja je tiež potrebné chrániť sa pred súdením iných...“; „A aby sme sa zbavili posudzovania, odsudzovania, je potrebné vnímať samého seba a klásť si otázku: kde som?“ Pre duševný pokoj je zvlášť potrebné od seba oddialiť clivotu (sebaľútosť) a snažiť sa mať nie zarmúteného ,ale veselého ducha. Ako hovorí Sirách: *„Lebo zármutok zničil už mnohých, a nikto nemá z toho osoh“* (Sir 30, 25).

O skl'účenosti a radosti

Mníška Kapitolina (Xénia Vasilijevna) nám v svojich poznámkach zanechala svedectvo o pohľade ctihodného na clivosť a radosť: „**Veselosť nie je hriechom**, mátuška, oná odháňa ustatosť (únavu). Z ustatosti a únavy sa rodí clivosť a nič horšie od nej už nie je. Všetko so sebou privádza. Mátuška, keď som vstúpil do monastiera spieval som aj v chóre a bol som taký veselý, radosť moja! Bolo aj tak, keď som prišiel na skúšku, že som videl ustatých bratov. Začala ich napádať clivota. Už nespievali tak, ako na začiatku a mnohí už nespievali vôbec. Vtedy sa všetci zhromaždili, ja som ich rozveseľoval a ustatosti či únavy zrazu nebolo! Niečo hlúpe hovoriť, alebo robiť nie je ani v chráme Božom dobré robiť. Ale povedať láskavé slovo, prívetivé aj veselé, aby sa u všetkých pred tvárou Pána duch vždy radoval a nebol unaveným, vôbec nie je hriechom, mátuška“.

Tento duch Christovho pokoja a radosti v ctihodnom stále rástol až kým nedorástol do nepretržitej paschálnej radosti. Preto často svojich spoločníkov nazýval „radosť moja!“ alebo ich vítal pozdravom „Christos vstal z mŕtvych!“.

O chorobe a liečbe

Ctihodný, mníchom a osobitne svetským ľuďom kázal (dovoľoval), aby sa nechali liečiť. Akémusi Bohdanovi, ktorý sa ho na to pýtal, dal takúto radu: „Choroba očisťuje (zmýva) hriechy. Ale ak je tvoja vôľa ísť, tak choď strednou cestou. Nenamáhaj sa nad svoje sily, lebo padneš a nepriateľ sa ti vysmeje. Si mladý, preto sa zdrž vysokých podvihov a cieľov“. „Diabol raz spravodlivému človeku navrhol, aby skočil do jamy. Ten s ním súhlasil, ale svätý Juraj Víťaz ho zadržal“.

O mlčanlivosti

„Predovšetkým je potrebné okrášliť sa mlčanlivosťou. Lebo Ambróz Milánsky hovorí: videl som mnohých, ktorí sa cez mlčanie zachránili (boli

spasení), ale ani jedného cez mnohovravnosť. Niektorý z otcov tiež povedal, že mlčanlivosť je tajomstvom budúceho veku, slová sú zbraňou tohto sveta“. „**Cez samotu a mlčanlivosť sa rodí dojatosť a krotkosť**“.

pokračovanie nabudúce

Prameň: Vsemirnyj svitil'nik prebodobnyj Serafim Sarovskij, Moskva, 2000

Autor: metropolit Venjamin (Fedčenkov)

Preklad: pplk. prot. Mgr. Marek Ignacik, PhD.

Na zamyslenie...

Hľa, počiatok všetkých počiatkov; hľa, Prameň všetkého, z ktorého vzišlo všetko, čo jestvuje: všetky potoky jestvovania pramena z neho a delia sa na nesčíselne mnoho potokov a potôčikov, na množstvo drobných potôčikov, potom cez kapiláry na atómy, elektróny, fotóny, praelektróny. Cez všetko toto preteká jedna a jediná, zázračne diferencovaná, tečúca, rozvetvená a neobmedzená stvoriteľská sila Slova: "Ním povstalo všetko, a bez Neho nepovstalo nič, čo povstalo" (Ján 1, 3) : všetko od najväčšieho do najmenšieho, od viditeľného do neviditeľného, všetko, čo vidíme na povrchu Zeme, ale i všetko, čo je pod jej povrchom. Kto pozná, aké rozmery /dimenzie/ získava to "všetko", čo pochádza od Slova, kto vie, kde, a aké má hranice, aký má rozsah, akú má hĺbku, šírku i výšku! Je nepochybné, že "všetko" to sa nemôže zmerať žiadnou ľudskou mierou, žiadnou ľudskou mysl'ou. Slovom stvorené "všetko" má nesčíselne mnoho podôb, ktoré my ľudia nevidíme svojimi očami, a koľko tiež prehliadneme. Iba v Bohu Slove "všetko, čo povstalo", to jest všetky svety, viditeľné i neviditeľné, tvoria jeden nedeliteľný celok. Ľudská myseľ, pochádzajúca od Neho a Ním vedená, môže to vycítiť, čiastočne nazrieť, vypožorovať, iba Ním osvietená môže si to jasne uvedomovať; práve tak tieto veci prijíma a chápe naše ľudské srdce. Ozaj, tieto sily prevyšujú naše ľudské sily. Veď koľko sily treba na stvorenie čo i len jedného kúska kameňa? Preto žiadna ľudská sila nemôže tvoriť z ničoho, ani kúsok kameňa. A už vonkoncom nie je schopná stvoriť slnko, mesiac, nebesá, zem, človeka, dušu, myseľ, cit, svedomie. Na všetko toto sú potrebné sily Boha Slova, neporovnateľné s ľudskými silami. Preto je povedané: "A bez Neho nepovstalo nič, čo povstalo". Do jestvovania vstupujeme cez moc Boha Slova; nieto iného vchodu, inej brány, cez ktoré by sa dalo vojsť do Kráľovstva života. V tomto ohľade dôležité sú Božské slová videného Slova: "Ja som dvere" /Ján 10, 9/.

Niet stvorenia, nieto drobnosti, ktorá existuje, žeby nepovstala mocou Boha Slova. Na všetkom, pre všetko a vo všetkom je Jeho stvoriteľský duch, Jeho

stvoriteľská moc. Keby ľudská myseľ mohla až do konca rozložiť atóm i slnko, našla by v jednom i druhom silu Slova /- základ logickosti každého stvorenia/. Každé stvorenie patrí svojim pôvodom Slovu /je logické/. Vďaka tomu každé bytie, každé stvorenie je takticky prvým Božím Evanjeliom, prvým praevanjeliom o Bohu Slove, Stvoriteľovi a Držiteľovi všetkého existujúceho. V skutočnosti, celý stvorený svet, viditeľný i neviditeľný vesmír je i christofániou i teofániou /zjavuje Christa i Boha/. Len povrchný dotyk ľudskej mysle ku kozmu, k jeho povrchu nenachádza to i nevidí. Čím viac sa ľudská myseľ zaoberá týmto svetom, tým viac a vo všetkom, v srdci každého bytia naráža na logosnú silu, ktorá všetko existujúce vedie tajomnými cestami jestvovania k Bohom ničnému cieľu vesmíru /porovn. Kl 1, 16; Žd 2, 10/. Všetko jestvujúce povstalo pre tento Božský cieľ, lebo všetko povstalo prostredníctvom Boha Slova. V Božom svete nie je nič náhodné; "náhoda" je príčinou len veľmi málo vecí v tomto svete. Náhoda takticky nie je, nič nie je náhodou, pretože je tu Boh Slovo, Ktorý je najvyššia Múdroseľ, Zmysel a Sila všetkého stvorenia, a okrem toho Držiteľ všetkého, lebo je Stvoriteľom všetkého.

A čo diabol? Či aj on bol Ním stvorený? Áno, aj jeho stvoril Boh ako dobrého a svetlého anjela. Ale on zavrhol tento spôsob bytia. Diabol teda povstal, pretože jestvuje, ale súc vedený a zvädzaný svojou pyšnou sebaúctou, chcel akoby vytlačiť Boha a sám sa stať Bohom. Tak zneužil slobodu svojej vôle, tak svojou pyšnou sebaúctou sa premenil zo svetlého anjela na diabla, na protibožskú bytosť, zlú, hriešnu a temnú. V skutočnosti, diabol buduje seba na nebytí, na tieňoch svojej predstavy, že je kýmsi veľkým a ohromujúcim. Avšak on práve tým je diablom a bláznom, že nechce kráľovstvo svojho jestvovania, svojho bytia zakladať na Bohu Slove, ale na svojej fantastickej pýche a bezdôvodnej sebaúcte. Podstata diablovej tragédie je v tom, že chce svoje bytie budovať na nebytí. V tom je tiež

tragédia diabolského zla a diabolského hriechu, ale aj ľudského zla a hriechu: chce budovať svoje jestvovanie na niečom, čo nemá v sebe Boha Slovo, čo nemá pravého Boha. V tom je prvá diabolská nerozumnosť, v tom je tiež ľudská nerozumnosť, ktorá vo svojej horúčke drží ľudskú prirodzenosť, lebo sa dobrovoľne rozhodla pre zlo a hriech. Božská a múdra myšlienka svätého Gregora Nisského vyjadruje celé tajomstvo zla a filozofiu hriechu takto: "Zlo má svoje bytie v nebytí".

V skutočnosti, bez Christa, bez tejto božskej Logiky života nieta jedinej božskej biodikey, a všetok život sa stáva nezmyslom, ktorý ubíja dušu človeka. Len čo sa človek pokúsi objasniť a ospravedlniť život bez Boha Slova, hneď sa ocitá nad priepasťou chaosu a duchovnej smrti. A čo je to smrť? Smrť je snaha byť živým bez Boha a nastáva hneď, len čo sa človek rozhodol

pre takúto snahu. Prvým človekom, ktorý vykročil na túto cestu, bol praotec Adam: chcel byť živým, avšak nie z Boha, ale z hriechu. To znamená, že chcel nahradiť svoje bytie nebytím. Tak sa smrť dostala do ľudskej prirodzenosti. A smrť má tú istú povahu i logiku, čo aj diabol, hriech a zlo. Je to nedeliteľná a jednobytná trojjedinosť: hriech, smrť a zlo. Ono zakladá a buduje seba na príznakoch, vidinách a klamstvách.

Keď ľudskou myslou hýbe hriech, už vykročila na cestu duchovnej smrti. Duchovná smrť nastáva v ľudskej duši vtedy, keď sa oddelila od Boha Slova, keď prestala žiť z Neho, keď prestala veriť v Neho, keď Ho zavrhuje, popiera a tvrdí: Niet Boha! Je to vrchol smrteľnosti, "druhá smrť" /Zj 21,8/, ktorá je pre ľudskú dušu, stvorenú na Boží obraz, najpekelnejším peklom, jej večným peklom. V tejto druhej smrti ľudská duša stráca Boha, Boh pre ňu nejestvuje, preto Ho odmieta, ako aj Jeho životodarné, svetlé a sväté sily. A Boh sa nikomu nasilu nevnucuje. Takto duša, ktorá je ozaj živá iba vďaka Bohu Slovu a od Neho dostáva všetko, čo je v nej živé, hriechom vytisne zo seba Boha, a zostane zo zotrvačnosti živá iba v hriechu a smrti. Život, ktorého jedinou bytostnou a radostnou silou, a logicky smrteľným zmyslom je Boh Slovo, len čo stratí Boha, mení sa na smrť, nezmysel, peklo, úžas, príznak, odstrašujúci príznak, ktorý bláznovsky vyhlasuje seba za všetko v tomto svete. Takto duša trápi samu seba večným utrpením. A to je peklo, ktoré začína v tomto svete, ale vďaka zatvrdnutosti duše prechádza aj do večnosti. Príklad? Boháč z podobenstva o boháčovi a lazárovi /Lk 15, 19-31/.

Život teda pochádza od Boha, je to Boží dar, čo sa prejavuje aj v jeho vlastnostiach. Preto žiť znamená uskutočňovať božské sily. Účasť na živote znamená účasť na všetkom, čo patrí Slovu, čo je Božie: Jeho svetlosť, pravda, spravodlivosť, dobrotá, láska, nesmrteľnosť, múdrosť. A pretože Boh Slovo je Božie Svetlo, aj žiť nezámená nič iné, než prebývať vo svetle. Ľudia, živé bytosti, môžu vo svetle života nájsť svoj večný, božský a logosný zmysel /bohosynovský/. Pre človeka žiť znamená toľko, ako svoju dušu, ktorá je zapálená svetlom Slova, udržiavať vo svetle, v horení tým, čo je božské a nesmrteľné. Všetko, čo v človeku prebýva, nachádza svoju pravú cestu iba vo svetle Boha Slova. A čo žije, žije len vďaka Slovu. Pretože život je celým svojím trvaním v Slove, je súčasne aj svetlom. Boh Slovo svieti cez život a daruje svetlo. Bez toho oko sa aj oko stáva tmou. Preto je tma synonymom smrti, ba aj samou smrťou - hriechom, ktorý pôsobí smrť. A práve preto evanjelista hovorí: "A život bol svetlom ľudí". Život = svetlo, žiť = svietiť, svietiť Bohom Slovom. To je prvotné, božské, nesmrteľné, neuhasiteľné svetlo. Toto svetlo sa cez vtelenie Boha Slova udomácnilo v človeku, je to "pravé svetlo" /Jn 1, 9/. A preto Christos zvolal: "Ja som svetlo sveta" /Jn 8, 12/. Život žiari zo svojej prapodstaty logosným svetlom; preto aj hmota, z ktorej sa skladá naše ľudské telo, je zložená z fotónov, zo svetlonosných zrníek. Všetko, čo je súčasťou ľudského života, je zo svetla /energie/, svetlonosných síl a svetlonosnej hmoty.

Pravé svetlo nie je pre ľudstvo čosi cudzie a neznáme; môže Ho poznávať každý človek v každom stvorení, ale len tak, keď bude prenikať do jeho vnútra, do jeho srdca, lebo tam sú rozsypané zrnká Božieho svetla, svetlo Slova. Avšak pravé Svetlo treba hľadať predovšetkým v sebe samom, v najtajomnejšej podstate svojho ľudského bytia, pretože týmto svetlom Boh Slovo privádza každého človeka do tohto nášho pozemského sveta. Toto svetlo je podstatou Božieho obrazu v človeku. Ono je mu svetlom v tme jestvovania. Je to hlavné a neuhasiteľné svetlo. Preto je pre človeka prirodzené a logické, aby veril v toto svetlo Slova, v Boha Slova, v to pravé svetlo. Potvrdzujú to Bohom inšpirované slová evanjelistu: "Bolo však pravé svetlo, ktoré osvecuje každého človeka, prichádzajúceho na svet" /Jn 1, 9./. "Každého človeka" bez výnimky, kresťana či nekresťana. V tom je večná hodnota každého človeka. Toto svetlo robí človeka človekom a ľudské bytie ľudským bytím. To znamená, že každý človek nosí v svojej duši pečať Slova, je podľa svojej duše kresťan, nositeľ Christa i od Neho pochádzajúceho svetla /christonosec/. V tom je božská veľkosť každého človeka. Prichádzajúc na svet, každý človek prináša vo svojej duši kúsok Christovho Evanjelia, preto je každý tak trochu evanjelistom, teológom, zvestovateľom Christa, zjaviteľom Christa, kazateľom o Christu, zjaviteľom Boha.

dokončenie nabudúce

Ada a Cilla (Zilla)

Ada a Cilla boli ženy Lámecha, ktorému bol Kain praotec. Aj oni dve pochádzali z Kainovho rodu. Z Písma je jasné to, že tento rod nebol práve najbohobojnejším. Kainova osudná chyba zanechala stopy aj na jeho potomkoch. Teda neboli to z duchovného pohľadu príkladné ženy.

Nevieme, ktorá z nich bola prvou manželkou, ale ani prvá, ani druhá nebola naozaj šľachetnou ženou. Keby boli ušľachtilé, neboli by predsa obe patrili tomu istému mužovi. Ved' nás škrie a bolí, keď sme tie druhé. Nie je z Biblie jasné, či mnohoženstvo od niekoho Lámech „odkukal“, ale pravdepodobne konal svojvoľne. Jemu sa tento spôsob spoluzitia zapáčil a tak sa dlho nerozhodoval. Áno, bol z Kainovho rodu, bez pochyb. Tak konal proti Božím zákonom a proti prirodzenosti. Ale keby sa také ženy nenašli, nestalo by sa tak.¹

A tak ich túžba po mužovi bola silnejšia ako úcta k sebe samej. A to aj napriek tomu, že vedeli, že nebudú vždy šťastné. Radšej sa podelia o jedného muža, len aby ho získali. Manželstvo je Božie zriadenie v ľudskom živote, zriadenie jednoženstva a jednomužstva. A keďže aj to

¹ Biblické ženy. Postavy Starej zmluvy, 1988, s. 20.

najlepšie manželstvo môže mať tiene a trápenie, čo potom, keď je to zväzok s dvoma ženami? Ani Abrahám alebo Jakub, či Dávid to s viacerými ženami nezvládali. No Lámechove ženy sa na stránkach Písma neukazujú ako hašterivé, tak ich zväzok s mužom je výnimkou, hoci len dočasú. Pretože je to tak, že nesprávne rozhodnutia prinášajú trpké ovocie.²

Ada a Cilla si vybrali zo svojho pohľadu dobre. Lámech nebol hocikto. Bol bystrý, šikovný, možno aj inteligentný básnik a pre ženy zvodný. A Lámech si tiež myslel, že jeho výber nie je obyčajný. Obe boli plné života, chápujúce zmysel vzdelania a kultúry a zároveň každá mala niečo viacej, čím sa od tej druhej líšila.

Ada bola viac citová, jej synovia Jabal a Jubal milovali prírodu, zem a hudbu. Jabal je praotcom beduínov, (tých, čo bývajú v stanoch a pri stáde). Jubal je praotcom harfistov, hrajúcich na píšťalu³ a hudobníkov vôbec. Meno Ada znamená pravdepodobne skvost⁴.

Cilla (Zilla) bola chladnejšia. Mala syna Tubalkaina (Tubal-Kaina) a dcéru Noemi (Naami). Jej syn sa stal kováčom a praotcom kovorobotníkov a dcéra bola umelecky nadaná a bola akoby módnou návrhárkou. Meno Cilla / Zilla znamená tiež, ochrana⁵.

Deti boli teda šikovní. Každé malo svoje remeslo. Robili rodičom radosť, ale aj keď si mysleli, že majú všetko, boli na omyle. Chýbalo im bohatstvo duchovné, to, čo človeka napína a robí stabilným. Vzťah s Bohom je niečo úžasne osobné ako všetky vzťahy, ktoré si v živote vytvárame. Keď ich upevňujeme, sme lepší a lepší. A Boh nás učí ako na to. Keď sa rodina nedrží Boha, upadá. Lámechovci tak dopadli.

Jedného dňa zavolať Lámech svoje ženy a povedal im: " *Ádá a Cillá, čujte môj hlas, Lámechove ženy, počúvajte moju reč! V odplatu za ranu zabil som muža, za svoju ranu mladíka. Ak bude Kain sedem razy pomstý, tak Lámech sedemdesiat sedem razy.*"⁶ (1Moj 4,23-24) A túto vraždu, bez veľkej príčiny, obe ženy schvaľovali, neprotestovali. Boli významné, šikovní, ale duchovne plytké a to bola katastrofa pre celú rodinu.

Keď v rodine zlyhá otec, je to ťažké, ale keď zlyhá matka, to je katastrofa. Rodina sa rozpadá, lebo je duchovne mŕtva. Ženy sú požehnaním pre tento svet, ak sú duchovne bohaté. Ak učia svoje deti a mužov láske, viere a nádeji. Vtedy sú skutočnými ženami. Ich život je bohatý, hoci by žili veľmi skromne. Sú medzi nami také ženy. Veľa je však takých ako Ada a Cilla. Sú úbohé, keď podporujú muža v pomste a neskúšia ho presvedčiť, že pomsta nie je riešenie.

² Tamtiež, s.21.

³ <http://www.biblia.sk/sk/1/biblia/sev/gen/004.html>

⁴ Novotný, A.: Biblický slovník A – P. Praha, 1992, s. 8.

⁵ Novotný, A.: Biblický slovník R – Ž. Praha, 1992, s. 1299.

⁶ <http://www.biblia.sk/sk/1/biblia/sev/gen/004.html>

Sme predurčené mierniť seba a svojich blízkych v prehnaných túžbach, vášniach, pudovosti a negatívoch vôbec. My máme „uhládzať“ a preto sa od nás očakáva, že budeme nežné ochrankyne. Ale bez Božej pomoci je to ťažké. Ada a Cilla nie sú príkladom rozumnej a bohabojnej ženy. Nie sú príkladom.

Pripravila: Elena Nemčíková

Špeciálna časť súčasnej večerne - Litija

Na sviatočnej večerni a vsenočnom bdení sa koná pri konci večerne, po prositeľnej ektenii za spievania stichír chrámu a sviatku, východ slúžiacich s kadidlom a sviecami do predsieni chrámu na litiju.

V minulosti sa tento východ uskutočňoval preto, aby sme dali útechu kajúcim sa a katechumenom, ktorí stáli v predsieňach, ukazujúc im, že i oni môžu očakávať milosť od Pána a mať účasť na radosti sviatku. A v tento čas, privolávajúc verných k účasti na modlitbe s kajúcimi sa, vzbudiť v nich pokoru a uvedomenie si svojej nehodnosti.⁷

Sv. Simeon Solúnsky o tom píše: „*Litija sa vykonáva v predsieni chrámu vo sviatky a v sobotu, a v čase akejkol'vek pohromy alebo nešťastia, spievajú pri zhromaždení národa alebo uprostred mesta alebo mimo neho, okolo stien.*“ Ďalej sv. Simeon objasňuje význam litije, spievanej v predsieni na večerni: „*V predsieni na večerni vykonáme litiju na znak toho, že náš Spasiteľ v posledné dni zostúpil k nám*

⁷ Sokolov, D.: Učenie o bogoslužení pravoslavnoj Cerkvi. Minsk: izdaniye prichodskogo sovita Russkoj Cerkvi v Pariži, reprintnoje izdaniye, Belorusskij ekzarchat Moskovskoj patriarhiji, 1990, s. 35).

dole a tým sa zmierujeme s ním. Stojac pred svätým chrámom, akoby sme stáli pred nebeskými bránami a pokorne Ho prosíme, lebo nehodní sme pozdvihnúť náš zrak do nebeských výšin, ak, stojac pred dverami, nezvoláme: Zhrešili sme. Vtedy aj sám Hospodin, vyjdúc nám v ústrety, s láskou nás objíme. Hľa, čo znamená pobožnosť a modlitba kňaza pred dverami! Ona znamená toľko, že on opäť prosí Hospodina

otvoriť nám raj a nebo, alebo ešte lepšie, Božiu útrobu (náruč), ktorú sme si na svoje nešťastie zatvorili“.⁸

V súčasnosti litija spočíva v tom, že sa najprv spievajú litijné stichiry a potom diakon prednáša litijnú ekteniu (má 5 prosieb), kde prosíme od Boha spásu ľudí, prosíme za vlasť a jej predstaviteľov, za predstaviteľov Cirkvi a za každú dušu, ktorá trpí a potrebuje Božiu pomoc. Vyprosujeme ochranu mesta alebo obce od hladu, záhuby, zemetrasenia, potopy, ohňa a za každý iný druh pohromy alebo nešťastia. Nakoniec všetci prítomní skláňajú hlavy a kňaz prednáša modlitbu, v ktorej prosí, aby Pán prijal našu modlitbu, daroval nám odpustenie hriechov, odohnal od nás všetkých nepriateľov, upokojil náš život, zľutoval sa nad nami a spasil

nás.

Ďalej nasledujú stichiry na stichovne, pieseň Simeona Bohopríjemcu „Nyni otpuščaješ...“, Trisvjatoje po Otče náš a tropar sviatku, ktorý sa spieva 3 krát. V čase jeho spievania kňaz s kadidlom a diakon so sviecou 3 krát obchádzajú stolík v strede chrámu, na ktorom je položený litijník (na ňom je 5 chlebov a nádoby s pšenitou, vínom a olejom). Potom kňaz požehnáva tieto dary, hovoriac modlitbu: „Hospodi Isuse Christe Bože náš, blahoslovivýj pjať chlibov i pjať tysjašč nasytivyj, ...“⁹

Požehnanie týchto darov nám pripomína, či zoznamuje nás so starobylým zvykom, keď kresťania unavení nočným bdením sa uprostred chrámu posilňovali

⁸ Veniamin, archijep.: Novaja skrižaľ. Tom I., reprintnoje izdanije, Moskva: 1992, s. 95-96).

⁹ Služebnik. Bratislava: vydala Pravoslávna cirkev v Cirkevnom nakladateľstve, 1980, s. 31.

jedlom. Požehnáva sa päť prosfor – chlebov na znak udalosti zo sv. Evanjelia, kde Isus Christos 5 chlebami a 2 rybami nasýtil 5000 ľudí. Táto myšlienka zaznieva aj v modlitbe, ktorú kňaz číta pri posvätení predložených darov.¹⁰

Bezprostredne po tomto požehnaní sa spieva 3- krát „*Budi imja Hospodne...*“, 33. žalm: „*Blahoslovľu Hospoda na vsjakoje vremja...*“ a nasleduje veľký odpust. Takto sa zakončuje sviatočná večerňa.

Pri slávnostných príležitostiach a v čase spoločenského ohrozenia, nebezpečenstva sa litija vykonáva na poliach, námestiach alebo pri mestských stenách. Kvôli tomu sa z chrámu vychádza s krížmi, cirkevnými zástavami a ikonami. Takéto východy sa nazývajú krížovými.

Mgr. Jozef Nemčík, PhD.

Osobná modlitba svätého Svorada

Najmilovanejší Bože, potrebujem Ťa!
Ďakujem Ti, že si zomrel na kríži
za moje hriechy.

Otvoril som Ti dvere svojho života,
prijal som Ťa ako svojho SPASITEĽA a
PÁNA.

Prevezmi vládu nad mojím životom
a urob ma takým,
akým ma chceš mať.

Amen.

¹⁰ Kormaník, P.: Liturgický rok v Pravoslávnej cirkvi. Prešov: PBF PU v Prešove, 1997, s. 59.

Básnické okienko- okno do duše človeka

Sv. Veľkomoččenica Katarína + 310 (Ekaterina)

*Katarína Múdra, v
krajine cárica,
skrze Christa sa
Spása stala
mučenica.*

Maxentius šialený,

život jej ponúka:

*-Lenže vraví- ženou, staň sa mi
manželka.*

*Katarína Svätá, čistá ako zlato,
Cár-Maxentiu odpovedá na to :
Už ženícha mám, Christa
vzkrieseného.*

*Neželám si lásku, muža
prachnivého.*

*Ty chceš moje telo - hnilosť po
tlejúcom baží.*

*Kým sa duch besmrtný,
nesmrteľným blaží.*

*A telesná kôra, tá nech sa usuší,
pravý človek dbá len po
nesmrteľnej duši.*

*Rob už, čo ti volia, daj si ma na
muky,
v žiari ohňa ma páľ, na kolese
trýzni.*

*Ja sa svojej duši odrieknuť
nemôžem,
okrem Christa iným klaňať sa
nebudem.*

*Len pamätaj, cár, onedlho máš
mrieť,
z mŕtveho ti tela červy budú kypieť.
Červy ťa budú sláviť, červy ťa
zožierať,*

*kliatba ťa ma stíhať, s kliatbou sa
máš pasovať.*

*Keď boj vedieš s Christom,
mocnejším od smrti.*

*Pod kameň si zastal, On ťa aj
rozdrví.*

*Katarína svätá, Christova nevesta,
skrze Pravdy večnej odmietla si
kreslo,*

*preto teraz vládneš, v Kráľovstve
bez kraja,*

*s anjelmi spievaš, stred sladkosti
Raja...*

*Z "Ochridského Prológu" pre deň
24.11.,(julianský kalendár) - 7.12.*

POČATIE Sv. ANNY

*Ó, najslávnejší
Bože, skvelý
a predivný,
voči všetkým
stvoreniam blahý,
milostivý.*

*Povýšených rúcaš,
krotkých povyšuješ,
Ty, čo umŕtvuješ,
Ty, čo oživuješ.*

*Všetko môžeš
Tvorca, čo je v pláne Tvojom,
po úmysle Tvojom, večnom
a vznešenom.*

*Žirne pole rodí s Tvojím
blahoslovom,
jalové pečatíš Tvojím svätým
slovom.*

Tomu, čo sa rodí, môžeš to odobrať

*a neplodnej môžeš dobrý rod
odoslať.
Nerodiacu Annu, učinil si plodnou,
obdaril ju dcérou, svätou,
blahorodnou.
Čo na posmech bolo - ovenčil si
slávou,
sen bezdetnej ženy, povýšil si
javom.
Starena sa modlí, Ty modlitby
prijímaš,
pečať neplodnosti Ty jej z tela
snímaš.
Neživé sa telo napojí živostou*

zo srbčiny preložil Pavel Djurčok

Pády

*Poklesy a pády
sú jak vodopády,
v ktorých sa voda dolu rúti
a človek to nevynúti.*

*Takto na nás Boh dopúšťa pokušenia,
aby odkryl naše skryté vášne
a pohoršenia,
aby sme mohli nad nimi zvíťaziť,
a tak svoju dušu uzdraviť.*

*a dieťa jej podá, predivne krasotou.
Dcéra sa narodí, Presvätá devica
aj Dcéra, aj Matka - aj
Bohorodička!
Všetko môžeš Stvoriteľ, po rozvrhu
Tvojom,
čo je v pláne Tvojom, večnom a
vznešenom!*

.....
*z "Ochridského Prológu" Sv.
vladyku Nikolaja (Velimiroviča), pre
9. december ; (julianský kalendár) -
22.12.*

*Veď je to milosť od Boha,
po pokušení by mala prísť pokora.
Neustále ostražitým by sa byť patrilo,
aby sa raj srdca nepremenil na peklo.*

*Skutočný žiaľ je, ak sa trápime,
nedostatky vo svojom srdci nájdeme.
Ten, kto má pokoj v duši, je zmierený
so sebou samým, s Bohom i blížnymi.*

*Hľadajme každý deň Pána
vo svojich srdciach a nie mimo ne,
lebo ak to sa stane,
tak naše srdce trónom Božím máme.*

Nina

OZNAM

PRAVOSLÁVNÁ CIRKEV OZNAMUJE VŠETKÝM, ŽE SVÄTÉ LITURGIE SA V BANSKEJ BYSTRICI A VO ZVOLENE KONAJÚ STRIEDAVO: JEDNU NEDEŤU V BANSKEJ BYSTRICI V NÄHRADNÝCH PRIESTOROCH V AGENTÜRE SOCIÄLNÝCH SLUŽIEB NA ULICI 9. MÄJA Č. 74 (BÝVALÉ DETSKÉ JASLE) SO ZAČIATKOM O 9:30 HODINE. ĎALŠIU NEDEŤU VO ZVOLENE V KAPLNKE ZVOLENSKÉHO ZÄMKA O 10 HODINE. ĎALEJ VÄM OZNAMUJEME, ŽE SA VO VOJENSKEJ KAPLNKE VO ZVOLENE SLÜŽIA SVÄTOČNÉ VEČERNE, UTRENE A SVÄTÉ LITURGIE. PODROBNEJŠIE INFORMÄCIE DOSTANETE NA TELEFÖNNOM ČÍSLE: 0903 170 583. TEŠÍME SA NA VÄŠU ÜČASŤ. CHRISTOS MEDZI NAMI!

Zodpovedná:

Redaktorka: Mgr. Jana Tomášová, Jesenského 16, 974 01 Banská Bystrica, e-mail: jankasom@szm.sk

www.pravoslavie.sk

